

ČESKÉ ŠVÝCARSKO

ZPRAVODAJ SPRÁVY
NÁRODNÍHO PARKU
ČESKÉ ŠVÝCARSKO
PROSINEC 2016

ZDARMA
PRO VŠECHNY
PŘÍZNIVCE
NPČŠ

06 | Vzácné druhy rostlin

08 | Podporujeme migraci lososa

09 | Akce pro veřejnost

10 | Nové turistické trasy

12 | Péče o kulturní areály

Obsah

4

Lesy | Kůrovcová těžba na území NPČS v roce 2016

4-5

Příroda | Výzkum letounů (netopýrů a vrápců) v regionu Českého Švýcarska v roce 2016

5

Příroda | Čáp černý - report XV

6

Příroda | Výsledky monitoringů vybraných ptačích druhů v Ptačí oblasti Labské pískovce (NATURA 2000)

6-7

Příroda | Mapování vzácných druhů rostlin

7

Příroda | Likvidace invazních druhů rostlin

8

Příroda | Podporujeme migraci lososa, Prezentace zoologických výzkumů na území NPČS, Sčítač lososů na Kamenici

9

Zprávy | Akce pro veřejnost v roce 2016, Plánované investice do turistické infrastruktury, Seminář Minulosti Českého Švýcarska

10

Zprávy | Nové turistické trasy v národním parku, Konference TransParcNet 2016 v Českosaském Švýcarsku

11

Zprávy | Nový přístřešek v Zadní Doubici, Dny řemesel v Českém Švýcarsku, Návštěvnost NPČS bude letos rekordní

12

Krajina | **Zprávy** | Péče o kulturní areály v Českém Švýcarsku, S návratem lososů pomáhají firemní dárci i veřejnost, Vandalství, Přestupky

Úvodní slovo

Vážení a milí čtenáři, vážení obyvatelé regionu Českého Švýcarska, do rukou se vám dostává druhé číslo Zpravodaje Národního parku České Švýcarsko vydané v tomto roce.

Při psaní jarního čísla jsme se snažili oslovit především návštěvníky našeho regionu. Vydali jsme ho proto již před začátkem hlavní turistické sezóny a zařadili do něj zejména informace, které, jak doufáme, pomohly zprostředkovat zážitky a přiblížit krásu zdejší přírody. Obsahem čísla byla například mapka celého Českosaského Švýcarska, přehled informačních středisek, zobrazená páteř veřejného dopravního systému, ale i články populárně naučné pojednávající o významných fenoménech území. Dočíst jste se zde mohli například o dnes již vymizelém tetřevu hlušci, významné přírodní rezervaci Čabel či o obnově drobných kulturních památek. K nejoblíbenějším kapitolkám patří zprávy o dalekých cestách našich čápů černých, které zde pravidelně každoročně kroužíme.

Podzimní číslo, které právě držíte v rukou, má za cíl oslovit zejména obyvatele našeho regionu. Má zaměření spíše retrospektivní a představuje ohlédnutí za uplynulým rokem. Rádi bychom místním obyvatelům, ale například i chalupářům představili, co se nám v tomto roce podařilo udělat, jaké akce jsme zorganizovali, co nového se nám podařilo objevit či jaké významné události se v regionu odehrály. Představení naší práce široké veřejnosti v celé její šíři je pro nás velmi důležité.

Přál bych si, aby se nám podařilo najít takovou formu, která vás zaujme a osloví.

Přeji vám příjemné čtení.

Pavel Benda, ředitel

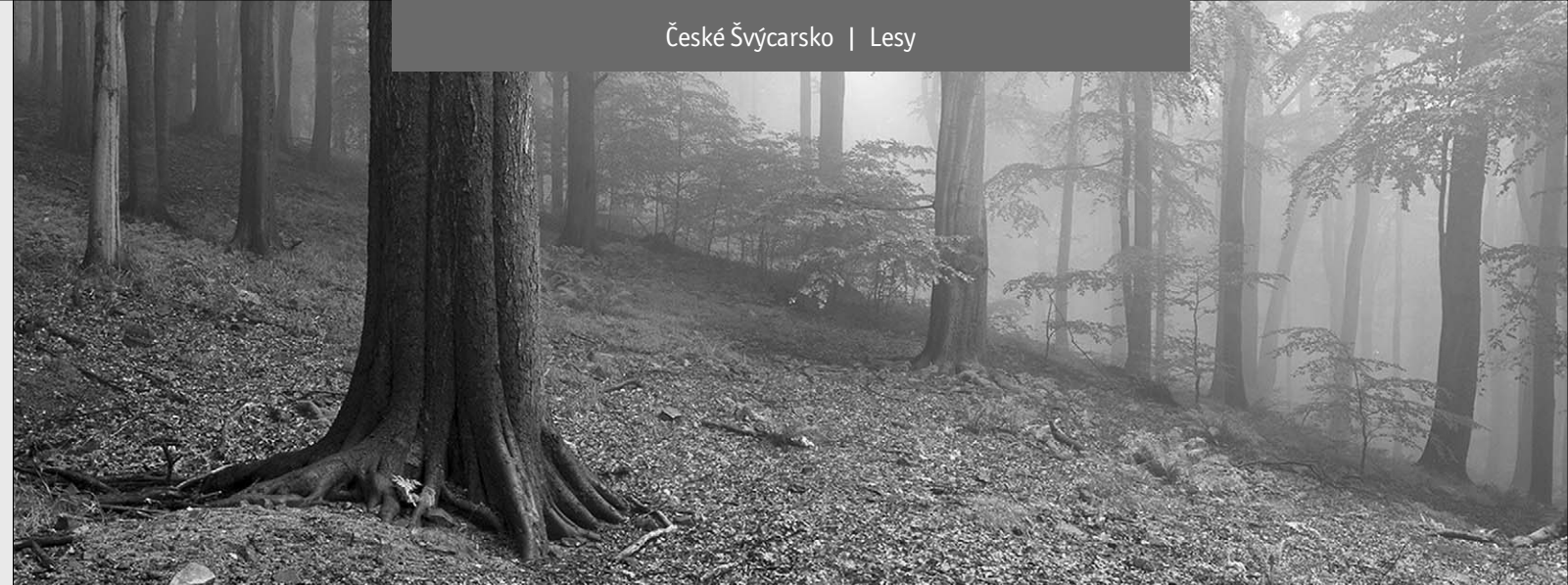

Adoptujte svého lososa

Jak adoptovat lososa: Lidé mohou lososa nejnázne adoptovat zasláním krátké textové zprávy ve tvaru DMS(mezera)NAVRATLOSOSU na číslo 87 777. Cena dárcovské SMS je 30 Kč, projekt Návrat lososů obdrží 28,50 Kč. Adoptivní rodiče mohou lososy adoptovat také celoročně, zasláním SMS ve tvaru DMS(mezera)ROK(mezera)NAVRATLOSOSU na číslo 87 777. V takovém případě bude dárci po dobu jednoho roku každý měsíc odečtena částka 30 Kč, projekt Návrat lososů obdrží dvanáctkrát 28,50 Kč. Bližší informace o DMS sbírkách na www.darcovskasms.cz.

České Švýcarsko - zpravodaj Správy národního parku České Švýcarsko, ročník 15, číslo 2/2016, č. reg.: MK ČR E 13314. Vydává: Správa NP České Švýcarsko, resortní organizace Ministerstva životního prostředí České republiky, Pražská 52, 407 46 Krásná Lípa, tel.: +420 412 354 050. Redakce: Natalie Belisová (n.belisova@npcs.cz). Grafická úprava: TR-DESIGN.CZ. Tisk: Tisk Krásná Lípa s.r.o. Vyšlo v prosinci 2016. Náklad: 7.000 ks

Lesní požáry v Národním parku České Švýcarsko v roce 2016

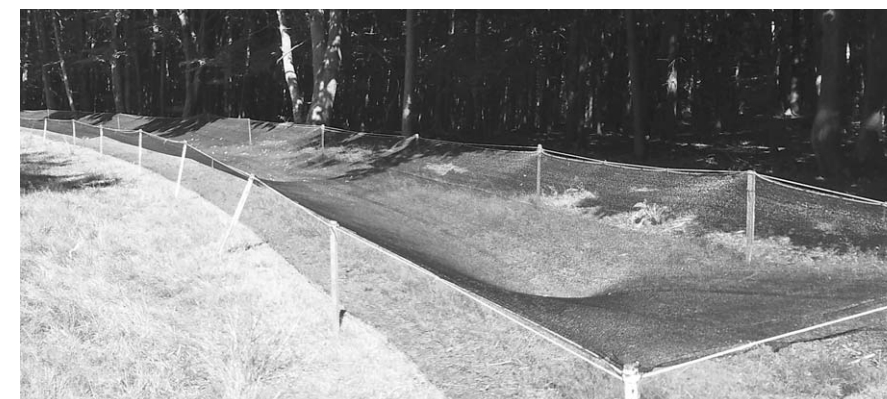
Protipožární ochrana území Národního parku České Švýcarsko je v nejušším letním období zajišťována všemi terénními pracovníky a to jak v pracovních dnech, tak i ve dnech pracovního volna či klidu. Zaměstnanci národního parku drží tzv. požární hlídky, při

kterých navštěvují místa dalekého rozhledu na území parku a pátrají po známkách případného lesního požáru. V roce 2016 byly na území NP evidovány 2 lesní požáry. Uhašeny byly s pomocí HZS.

Jan Drozd

Rok	číslo	druh požáru	datum	revír	porost	plocha v ha	škoda v Kč	použitá technika	příčina	zóna NP
2016	zahoření	lesní (zahoření)	20.8.2016	Pravčická brána	402 C 09	0,0003	0 Kč	požární vozy	turistický ruch	II.
2016	zahoření	lesní (zahoření)	31.8.2016	Mlýny	430 C 13/3	0,0600	30 000 Kč	požární vozy	neznámá	II.

Sběr semen cílových druhů dřevin

Rok 2016 je semenným rokem buku lesního, tzn. že buky plodí více než v jiných letech. Buk lesní je dřevinou, která zaujímá hlavní místo ve spektru původních druhů dřevin na území NP České Švýcarsko. Úkolem Správy NP je nahradit uniformní smrkové monokultury právě těmito druhy dřevin a položit základy druhově pestrým přírodním lesům.

Semena buku lesního (bukvice) jsou v těchto dnech chytána do sítí a následně z nich budou vypěstovány sazenice, které poslouží při obnově lesa. Očekáváme, že sebereme nejméně 1 tunu bukvic, ze kterých bude vypěstováno přibližně 800 tisíc sazenic. Jejich výsadba bude probíhat v následujících 5 letech.

Jan Drozd

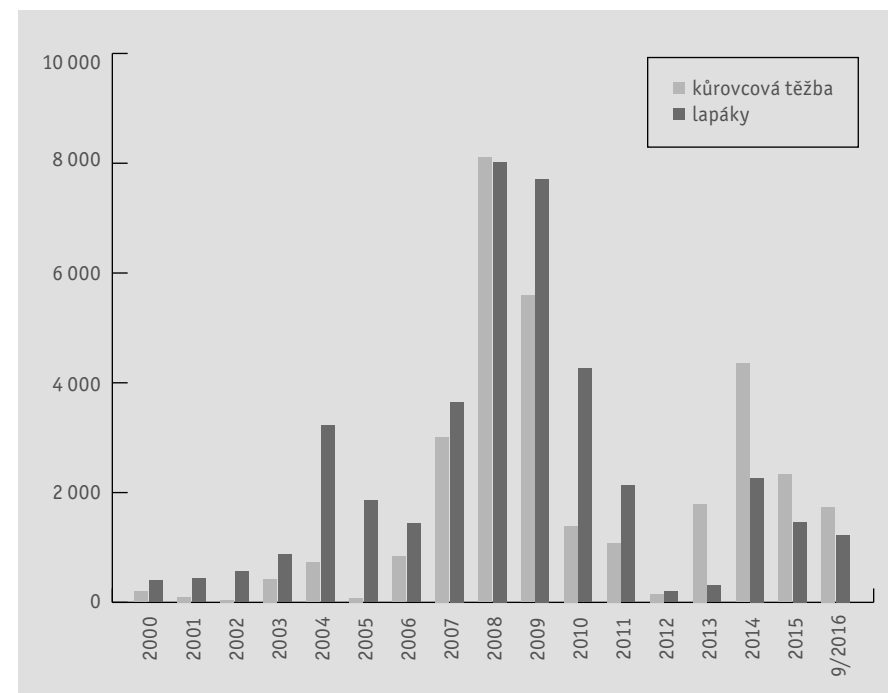
Nebezpečné stromy

Správa Národního parku České Švýcarsko pravidelně kontroluje stav stromů podél všech turistických a veřejně přístupných cest na svém území tak, aby zajistila bezpečnost návštěvníků. V roce 2016 bylo identifikováno více jak 70 takových stromů, které dle názoru pracovníků NP ohrožovaly zdraví či životy návštěvníků. Mimo běžné kontroly cest bylo provedeno detailní posouzení lokality Dolský mlýn a okolí loveckých chat Na Tokáně, kde byly provedeny odborné zásahy s kácením rizikových stromů stromolezci či ořezem pádem hrozcích větví. Do konce roku 2016 bude ještě tímto způsobem podrobně prověřena a ošetřena lokalita kempu na Mezní Louce a navazující Rysí stezky. V roce 2016 bylo do zajištění bezpečnosti stezek investováno 350 tis. Kč.

Jan Drozd

Kůrovcová těžba na území NPČŠ v roce 2016

V roce 2016 byl kůrovec na území NP České Švýcarsko v základním stavu, tedy v takovém množství, které nehrozí přerůst do stavu, který by znamenal ohrožení lesa tímto kalamitním škůdcem. K 30. 09. 2016 bylo v lesních porostech národního parku vytěženo 1731 m³ kůrovcem napadeného dřeva, které bylo včas zpracováno tak, aby nedošlo k dalšímu nežádoucímu rozvoji tohoto podkorního hmyzu. K tomu bylo položeno 1220 m³ lapáků, tedy stromů, do kterých byl kůrovec záměrně lákán a nenapadal tak zdravé stojící stromy. Dále bylo za účelem monitorování rojení kůrovců instalováno 108 ks feromonových lapačů, ve kterých byl sledován průběh rojení, a následně byla dle stupně odchytu plánována obranná opatření. Rok 2016 patří ve vztahu ke kůrovci k rokůům průměrným bez výraznějších extrémů.

Jan Drozd

Výzkum letounů (netopýrů a vrápenců) v regionu Českého Švýcarska v roce 2016

ských letních kolonií, vyhledávání nových letních kolonií a vyhodnocení dalších náhodných výskytů (zálety do bytů, nálezy mrtvých netopýrů apod.) s „novými“ metodami. Ty zahrnují odchyt do speciálních nárazových sítí na netopýry a práci s „netopýřím“ detektorem. Využívali jsme jak ruční přenosný detektor, tak i detektory stacionární. Princip práce s detektory spočívá v zachycování ultrazvuků, charakteristických pro jednotlivé druhy a jejich nahrávání. Pak následovala jejich analýza a vyhodnocení pomocí speciálních počítačových programů. S ručním

průběhem detekce se prochází v noci terénem, kdežto stacionární detektor je umístěn dlouhodobě na vhodném místě a ten nahrává ultrazvuky automaticky. Tyto nové metody jsme začali využívat v loňském roce a intenzivně v roce letošním. Velmi cenná je spolupráce s doc. Tomášem Bartoničkou, Ph.D. z Masarykovy univerzity v Brně, který nám nezištně poskytuje instruktaž, zkušenosti, konzultace a také nám zapůjčil dva stacionární detektory. Díky těmto metodám jsme dosáhli pozoruhodných výsledků, které dramaticky posunuly naše znalosti o druhovém složení a rozšíření jednotlivých druhů v našem zájmovém regionu.

Monitoring jsme prováděli celkem na 14 místech při 16 akcích (dvě místa byla cíleně navštívena 2x). Pomocí odchytů do nárazových sítí jsme zjistili výskyt celkem 13 druhů netopýrů (vrápenec malý, netopýr velký, n. řasnatý, n. brvitý, n. vousatý, n. alkathoe, n. velkouchý, n. vodní, n. večerní, n. hvízdavý, n. nejmenší, n. černý, n. ušatý). Pomocí ultrazvukového detektoru jsme navíc zjistili výskyt dvou dalších druhů (netopýr pestrý a n. rezavý). V tomto čísle nejsou zahrnuty výsledky ze dvou stacionárních detektorů (jeden byl umístěn poblíž Jetřichovic u vodní nádrže Pavlínka a druhý v kaňonu Labe u Hřenska), jelikož výsledky se stále ještě zpracovávají. Nejvýznamnější lokalita, která bezpochyby patří i k nejvýznamnějším územím v ČR,

V letošním roce jsme pokračovali v intenzivním výzkumu netopýrů v regionu Českého Švýcarska (NP České Švýcarsko a CHKO Labské pískovce). Tento výzkum je pokračováním dlouhodobého monitoringu těchto zajímavých, ohrožených a skrytě žijících savců. Kombinovali jsme „tradiční“ metody jako je sčítání netopýrů na zimovištích (bez rušení spících zimujících netopýrů), kontrola mateř-

ských netopýrů na zimovištích (bez rušení spících zimujících netopýrů), kontrola mateř-

Čáp černý (*Ciconia nigra*)

report XV

V roce 2016 se nám podařilo okroužkovat celkem osm mláďat čápů černých, a to na dvou hnízdech (2 x 4 mláďata). Bohužel další hnízdo nedaleko České silnice, bylo umístěno tak, že nebylo možné mláďata okroužkovat.

Od posledního reportu, zveřejněném v našem Zpravodaji 1/2016, nám dorazilo dalších osm zpětných hlášení a všechny jsou pozitivní, neboť všichni naši odečtení čápi černí byli živi a zdraví.

Foto: © Václav Sojka

Hned v úvodu roku přišlo hlášení od našeho čápa 63J6, a to až z Izraele, kde byl pozorován dne 31. ledna 2016 v údolí Beit Shean. Tohoto čápa jsem kroužkoval 31. května 2004 nedaleko Malé Veleně u Děčína spolu se třemi jeho sourozenci.

Čáp 60M4, kroužkovaný v roce 2004 poblíž Mezní Louky, byl 3. dubna 2016 pozorován u rybníku Nohavice u Holan v okrese Česká Lípa. U něj již bylo v minulých letech prokázáno dokonce hnízdění právě na Českolipsku a Litoměřicku. Tento čáp se nám ohlásil ještě jednou, tentokrát z jeho oblíbené Francie, kde byl pozorován 31. srpna 2016 na tradiční lokalitě Lac du Temple v oblasti Aube, kde se pravidelně zdržuje

v podzimním období již od roku 2004, kdy se narodil.

Již patnáctiletý čáp 60OR, kroužkovaný 10. června 2001 také u Mezní Louky, byl pozorován dne 8. dubna 2016 u obce Rusava okres Kroměříž ve skupině ještě s dalšími třemi čápy černými.

Jako hnízdící byl identifikován čáp 6155, který byl kroužkovaný v roce 2006 opět nedaleko Mezní Louky. Hnízdil, tak jako v předchozích dvou letech, v Národní přírodní rezervaci Koda v okrese Beroun.

Mimořádně zajímavé hlášení máme od čápa 63JC. Toho jsem kroužkoval 5. června 2012

na Doubicku i se třemi jeho sourozenci. Tento čáp zahnídl v letošním roce na nedaleké lokalitě mezi Eustachem a Limberkem a jeho potomci byli okroužkováni v jednom z letošních hnízd (viz úvod). Je to první nález hnízdícího kroužkovaného čápa černého v našem regionu.

Čáp 61TP, kroužkovaný v roce 2007 nedaleko Hřenska byl dne 10. dubna 2016 pozorován v sousedním Sasku na lokalitě Mohorn. Také další čáp 6581, kroužkovaný v letošním roce dne 5. června (viz úvod), byl na svých potulkách zastížen v Německu, tentokrát v Dolním Sasku na lokalitě Neu Wendischthun v oblasti Lüneburgu dne 31. července 2016.

Pavel Benda

> je kaňon Labe, kde se vyskytují prakticky všechny druhy našeho zájmového regionu. Také nejúspěšnější odchyt proběhl právě zde (např. odchyt 90 kusů netopýrů během tří hodin na jednom místě). To dokazuje, že netopýři se zde koncentrují ve velkých počtech a bohatém druhovém spektru. Odhadujeme, že v kaňonu Labe se v té době

pohybovalo minimálně 1000 kusů netopýrů různých druhů. V rámci tohoto výzkumu se podařilo zjistit, kromě jiného, 2 zcela nové druhy pro náš region, a to netopýra brvitého a netopýra alkathoe (oba v kaňonu Labe). Dále se podařilo najít 3 nové mateřské kolonie kriticky ohroženého vrápence malého, z nichž

kolonie v Arnolticích (minimálně 300 kusů) se řadí mezi největší kolonie tohoto kriticky ohroženého druhu v ČR. Přidáme-li k výše uvedeným druhům a číslům i historické nálezy z předchozích let, je v našem regionu prokázán výskyt 21 druhů netopýrů z 27 druhů aktuálně zjištěných v ČR.

Pavel Benda, Jakub Juda

Výsledky monitoringu

vybraných ptačích druhů v Ptačí oblasti Labské pískovce (NATURA 2000)

Kroužkování mláďat sokola stěhovavého. Foto: Václav Sojka

V roce 2016 byl cíleně monitorován sokol stěhovavý, výr velký a datel černý společně se žlunou šedou.

Sokol stěhovavý - v tomto roce bylo nalezeno celkem jedenáct obsazených teritorií – osm hnízdění bylo úspěšných, z nichž bylo vyvedeno dvaadvacet mláďat (1 x 4, 5 x 3, 1 x 2, 1 x 1) a dvě hnízdění byla neúspěšná. Jeden pár obsadil teritorium, ale hnízdění se nepodařilo prokázat. Rok 2016 byl tedy, co se týče vyvedených mláďat, jeden z nejúspěšnějších.

Výr velký - bylo identifikováno celkem čtrnáct obsazených lokalit, resp. teritorií. Vzhledem k časové náročnosti vyhledávání

obsazených teritorií je možné, že některé lokality nebyly nalezeny, či potvrzeny. Lze předpokládat, že část teritorií, která jsou vykazána jako negativní, byla ve skutečnosti obsazena.

Na území jsou stále ještě poměrně rozsáhlá území, na nichž zatím výr aktuálně prokázán nebyl či byl zaznamenán jen nepravdělně nebo historicky. Jedná se zejména o oblast Mikulášovicka a levobřežní části ptačí oblasti (myšleno od řeky Labe). Problémem zůstává dohledávání hnízd, neboť v tomto terénu je to mimořádně obtížné a extrémně časově náročné. Také hnízdění úspěšnost, vzhledem k úživnosti a předačnímu tlaku bude zřejmě velmi nízká.

Z výše uvedeného důvodu potvrzujeme naši domněnku o počtu odhadovaných výřích teritorií v Ptačí oblasti Labské pískovce na dvacet až pětadvacet.

Datel černý a žluna šedá – monitoring byl prováděn dvěma způsoby – první - na dlouhodobě vytyčených a stabilních liniích (celkem pět linií) a ten pak byl doplněn sběrem informací od spolupracovníků a zpravodajů, zejména od pracovníků Lesní správy národního parku.

Celkem bylo zjištěno sto osm obsazených teritorií datla černého a dvanáct obsazených teritorií žluny šedé. **Pavel Benda**

Mapování vzácných druhů rostlin

Mapování rostlin probíhá na území národního parku v několika úrovních. Jednak je to floristické mapování, kdy jsou zaznamenávány všechny druhy rostlin do čtvercové sítě o velikosti cca 2 km², dále inventarizační průzkumy vybraných lokalit a v neposlední řadě provádíme mapování vybraných druhů rostlin (zákonem chráněné druhy, druhy zařazené v Červeném seznamu, invazní druhy). V letošním roce bylo mapování zaměřeno na plavuně, a to zákonem chráněné plavuň pučivou a vranec jedlový zařazené mezi

ohrožené druhy a neohrožený druh plavuň vidlačka. Cílem mapování je vytvoření mapy aktuálního rozšíření zmíněných druhů. Jelikož se plavuně vyskytují ve smrkových porostech, kde často probíhá těžba, je znalost jejich rozšíření nutná pro jejich účinnou ochranu.

Vranec jedlový – zákonem chráněný ohrožený druh

Vranec jedlový se v národním parku vyskytuje na dnech hlubokých, chladných údolí a roklí, kde roste na mechatých balvanech

a menších skalkách. Populace bývají ohroženy zarůstáním mladými smrčky. Celoplošné mapování proběhlo v letech 2009 – 2010, kdy bylo nalezeno celkem 29 populací na 24 lokalitách. Výsledky jsou shrnuty v bakalářské práci Pavly Trachtové (2011) uložené v knihovně Správy NPČŠ. V roce 2012 bylo nalezeno 6 nových populací vyskytujících se na 4 lokalitách.

V roce 2016 se zatím podařilo ověřit 8 populací rostoucích na 6 lokalitách, 6 populací vyskytujících se na dvou lokalitách se ověřit >

> nepodařilo (populace patrně zarostly smrkovým zmlazením), ale byly objeveny 3 nové populace na 3 lokalitách.

Plavuň pučivá – zákonem chráněný ohrožený druh

Plavuň pučivá se podobně jako vranec jedlový vyskytuje v národním parku na dnech hlubokých, chladných údolí a roklí, kde porůstá nejčastěji skalní hrany i stěny a dále temena menších skalek. Populace bývají ohroženy zarůstáním mladými smrčky. Celoplošné mapování proběhlo v letech

2009 – 2010, kdy bylo nalezeno celkem 7 populací na 6 lokalitách. Výsledky jsou shrnuty v bakalářské práci Pavly Trachtové (2011) uložené v knihovně Správy NPČŠ. V následujících letech byly nalezeny další dvě lokality. V roce 2016 se zatím podařilo ověřit 5 lokalit.

Plavuň vidlačka

Plavuň vidlačka, ač nepatří mezi chráněné druhy, ani není zařazena v Červeném seznamu rostlin ČR, se vyskytuje v národním

parku poměrně vzácně. Doposud je známa z cca 15 lokalit. Jelikož vyhledává otevřená stanoviště s nízkou pokryvností ostatních druhů bylin a dřevin, vyskytuje se nejčastěji v obnažených březích lesních cest, které postupem času zarůstají smrkovým mlázím. Na druhou stranu se díky pohybu lesní techniky a stahování dřeva objevují nová vhodná místa, a tak se lokality jejího výskytu přirozeně mění. V roce 2016 byly ověřeny 3 populace v rámci jedné širší lokality.

Ivana Marková

Likvidace invazních druhů rostlin

Co jsou to invazní rostliny? Jedná se o cizokrajné druhy, pocházející z jiných geografických oblastí, které k nám byly zavlečeny (úmyslně či neúmyslně), zdomácněly zde a postupně se v přírodě šíří a vytlačují naše domácí druhy. Vybrané rostliny si blíže představíme v jarním čísle Zpravodaje. Fotografie pocházejí ze stránek flora.upol.cz.

Netýkavka malokvětá

Netýkavka malokvětá se v národním parku vyskytuje roztroušeně v okolí obcí, podél potoků a říček a v lesích na čedičových kopcích. Izolovanou lokalitu má pak v NPP Pravčická brána, kde roste podél turistické cesty stoupající k restauraci Sokolí hnízdo a na dalších živinami obohacených stanovištích, např. v prostoru bývalého smetiště. Jelikož se v okolních lesích nevyskytuje, bylo rozhodnuto, že ji z prostoru národní přírodní památky odstraníme. V roce 2015 vytrhali pracovníci Správy NP během 4 brigád 87 000 rostlin, v letošním roce už jen 36 655 rostlin. Úbytek je znatelný, proto budeme ve vytrhávání pokračovat a doufáme, že během pár let odstraníme netýkavku malokvětou z prostoru Pravčické brány úplně.

Netýkavka žláznatá

Netýkavka žláznatá se v národním parku vyskytuje podél řeky Kamenice, Krinice a Brtnického potoka. Zvláště v soutěskách Kamenice se její populace během posled-

ních několika let nebezpečně zvětšila. V letošním roce bylo pracovníky strážní služby během několika brigád vytrháno na 5000 jedinců podél řeky Kamenice a přes 500 jedinců na Brtnickém potoce a Krinici. Jelikož se zdrojové oblasti nacházejí mimo území národního parku, podobá se zatím náš boj, bez zapojení široké veřejnosti, boji s větrnými mlýny. Více si o tom povíme v jarním čísle Zpravodaje.

Janovec metlatý

Janovec metlatý se v národním parku vyskytuje roztroušeně především na okraji lesních louček a podél lesních cest. Rozsáhlé populace se nacházejí na Mezné u hřbitova, u Pfajfrova lesíku u Jetřichovic a v Janově u vodárny. V letošním roce byla objevena nová populace na Hájenkách. Janovec metlatý odstraňují pracovníci strážní služby vykopáváním celých rostlin. V letošním roce proběhl zásah na Mezné u hřbitova a u Pfajfrova lesíku u Jetřichovic.

Křídlatka japonská

Křídlatka japonská se roztroušeně vyskytuje podél toku řeky Kamenice. Naštěstí se jedná o počáteční populace tvořené několika málo rostlinami, které odstraňují pracovníci strážní služby. Stejně jako u netýkavky, leží zdrojové populace mimo národní park a pokud má být likvidace křídlatky úspěšná, neobejde se to bez zapojení široké veřejnosti.

Ivana Marková

Netýkavka malokvětá, autor Martin Dančák

Netýkavka žláznatá, autor Martin Duchoslav

Janovec metlatý, autor Vladimír Nejeschleba

Křídlatka japonská, autorka Lenka Šafařová

Podporujeme migraci lososa obecného v NP České Švýcarsko

Správa NP České Švýcarsko spolu s Výzkumným ústavem vodohospodářským T.G. Masaryka v Praze iniciovala v roce 2016 výsavní veřejné zakázky na zpracování studie proveditelnosti „Podpora migrace lososa obecného v NP České Švýcarsko“. Cílem studie je lepší průchodnost prvních 3 příčných překážek, resp. objektů v zájmovém úseku řeky Kame-

nice (rybí přechody v Tiché a Divoké soutěsce a poměrně bezproblémový jez na Dolském mlýnu), které omezují migraci lososa, a návrh vlastního technického řešení obnovy migrace. Koordinátorem celého projektu je Agentura ochrany přírody a krajiny ČR (AOPK ČR), která zde rovněž zastupuje Komisi pro rybí přechody při AOPK, a strategickými partnery jsou Severočeský územní svaz Českého rybářského svazu, obec Hřensko a Povodí Ohře s.p.

Důvodem k zadání této studie je neuspokojivá situace s rybími přechody na řece Kamenici v Tiché a Divoké soutěsce, kdy zejména za nízkého stavu vodní hladiny v suchších obdobích roku neprotéká rybími přechody dostatečné množství vody.

Hodnotící komisí byla vybrána firma Vodohospodářský rozvoj a výstavba a.s. Praha. Úkolem

bude zpracování jednotlivých návrhů vhodných technických řešení obnovy volné migrace lososa pro každou migrační překážku.

Cílem návrhu technických řešení obnovy migrace bude tedy navrhnout nejvhodnější typ, lokalizaci a technické parametry rybích přechodů zpracované pro každou příčnou překážku. Návrhy přihlédnou k dalším okolnostem a to zejména k existujícím rybím přechodům, jejich současnému stavu a provoznímu režimu, k památkové ochraně, ochraně přírody a krajiny a nakládání s vodami, které mohou mít na výběr optimálního řešení podstatný vliv. Pro navržená řešení je třeba ve studii zmapovat i majetkové poměry u uvažovaných pozemků a předběžně zjistit postoje vlastníků dotčených ploch k navrženému řešení.

Celá akce je již v běhu, 1. kontrolní den se uskutečnil 8. září 2016. Uvedeným projektem Správa NP jasně deklaruje, že jí není osud lososích poutníků lhostejný.

Miloš Trýzna, Foto: Miloš Trýzna

Prezentace zoologických výzkumů na území NP České Švýcarsko

Na území NP České Švýcarsko probíhá již od dob jeho založení nejrozsáhlejší zoologický výzkum. S výsledky mnoha z nich byli čtenáři zpravodaje průběžně seznamováni. V letošním roce Správa NP společně s externími spolupracovníky intenzivně pracuje na dvou významných publikacích, které vyjdou v následujícím roce.

První výpravnou publikací bude **Atlas současného rozšíření měkkýšů NP České Švýcarsko a CHKO Labské pískovce**. V publikaci se čtenáři dočtou o historii výzkumu měkkýšů v Českém Švýcarsku, o vývoji přírody celého území ve čtvrtohorách (což úzce souvisí s rozšířením měkkýšů v dnešní době) a hlavně zde naleznou přehled měkkýšů zjištěných na zájmovém území včetně jejich charakteristiky. Publikace bude doplněna mnoha fotografiemi. Průzkumy byl zde zjištěn výskyt celkem 110 druhů jak vodních, tak suchozemských měkkýšů z celkem 251 druhů známých na území ČR, což je vzhledem k převaze pískovců, které nepatří k oblíbeným

stanovištím měkkýšů, velmi překvapivý výsledek. Zjištěný počet není samozřejmě konečný a dalším průzkumem se s největší pravděpodobností podaří nalézt další druhy.

Druhou publikací bude příspěvek s názvem **Vybrané skupiny žahadlového blanokřídlého hmyzu chladných a inverzních biotopů NP České Švýcarsko**. Tento hmyz je významnou ekologickou skupinou všech typů biotopů celé střední Evropy s jedinečnými ekologickými vztahy. Bionomie celé řady druhů je stále ve fázi poznání a hospodářský význam je obecně znám v jejich funkci opylovačů, predátorů i parazitů. V této práci jsou uvedeny výsledky průzkumu kutilek a vos chladných a inverzních biotopů Národního parku České Švýcarsko. Celkem bylo zjištěno 118 druhů žahadlových, z nichž 32 je zařazeno v Červeném seznamu ohrožených druhů České republiky a dalších 6 je regionálně velmi významných. Příspěvek vyjde ve Sborníku Severočeského muzea v Liberci.

Miloš Trýzna

Sčítač lososů na Kamenici

V obci Hřensko bylo ve dnech 14.-16. října 2016 nainstalováno samočinné monitorovací a sčítací zařízení, které bude v podzimních měsících sledovat a dokumentovat počet navracených lososů obecných do řeky Kamenice. Na celém projektu má největší zásluhu Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka, který toto sofistikované zařízení pořídil. Nezbyvá než si přát, aby závěr letošního roku byl k lososům příznivý a abychom se mohli těšit nejen z fotografií pořízených tímto zařízením.

Miloš Trýzna, Foto: Miloš Trýzna

Akce pro veřejnost v roce 2016

Správa národního parku České Švýcarsko uspořádala v letošním roce více než 40 akcí pro širokou veřejnost. K nejúspěšnějším, minimálně podle počtu návštěvníků, patřily

tradiční akce jako Dny řemesel (o nich více na jiném místě tohoto čísla), Vítání ptačího zpěvu (ranní vycházka spojená s pozorováním a kroužkováním ptáků), Den dětí s národními parky (akce pořádaná u příležitosti Evropského dne chráněných území) a Evropská noc pro netopýry. Tyto akce přilákaly dohromady více než 1700 návštěvníků. Pro zájemce však byla připravena celá řada dalších komornějších akcí, především výletů pod vedením pracovníků správy NP. Velmi oblíbené jsou dlouhodobě například prázdninové exkurze se strážci národního parku, při kterých návštěvníci nahlédnou pod pokličku neobyčejně pestré náplně práce profesionálních i dobrovolných strážců

Plánované investice do turistické infrastruktury

Během příštího roku bude dokončeno několik významných investic, které zásadním způsobem přispějí ke zvýšení komfortu návštěvníků národního parku. Zároveň se rozběhne realizace dalších velkých investičních akcí směřujících do rozvoje cestovního ruchu. Správa národního parku tak má v této oblasti na nejbližší roky „o zábavu postaráno“.

Na konci května 2017 by měl být dokončen projekt **rekonstrukce** jedné z nejvyužívanějších turistických cest v národním parku vedoucí ze **Hřenska k Pravčické bráně**. V rámci této rekonstrukce byl již v letošním roce vybudován nový chodník podél silnice ze Hřenska k turistickému odpočívadlu Tři prameny. Návštěvníci se tak konečně v tomto úseku dočkali bezpečné cesty mimo frekventovanou silnici.

Do konce června 2017 bude dokončena i komplexní **rekonstrukce České silnice**. Tato páteřní cesta slouží nejen k odvozu dřeva, ale je také velmi oblíbenou cyklotrasou navazující v Zadních Jetřichovicích na cyklistické trasy v sousedním národním parku Saské Švýcarsko. V rámci rekonstrukce dojde k opravě všech propustků pod cestou i k pokládce nového povrchu.

Do konce příštího roku také dojde na dlouhé roky slibované **zpřístupnění skalního hrádku Falkenštejn u Jetřichovic**. Tento projekt provázela řada obtíží jak ve fázi přípravy, tak během výběru dodavatele. Nicméně na konec se snad podařilo všechny problémy vyřešit, a návštěvníci národního parku se

tak konečně dočkají nového atraktivního turistického cíle.

Dalším projektem je plánovaná **rekonstrukce informačního střediska v Jetřichovicích**. V rámci tohoto projektu bude celý objekt kompletně opraven a zároveň budou rozšířeny prostory vlastního střediska. Celý projekt by měl být dokončen před zahájením turistické sezóny 2017.

Další projekty jsou zatím ve stádiu zpracovávání studií. Konkrétně se jedná o projekt usměrňování návštěvnosti v Kyjovském údolí a projekt vybudování návštěvníckého střediska na Mezní Louce. V prvním případě by mělo dojít k částečné přeložce a zatraktivnění turistické cesty směřující od vyhlídky Skalní bratři ke Kyjovskému hrádku. V druhém případě je cílem vybudování moderního návštěvníckého centra s interaktivní expozicí v objektu bývalé hájovny. Na základě zpracovaných studií bude správa NP hledat vhodné zdroje pro financování obou záměrů, především v rámci Operačního programu Životní prostředí. **Richard Nagel**

přírody a zároveň se dozví řadu zajímavostí o zdejší přírodě. K neatraktivnějším akcím patřily ty, při kterých měli návštěvníci možnost seznámit se a pozorovat divoké druhy živočichů v jejich přirozeném prostředí. V květnu jsme tak omezenému počtu předem přihlášených zájemců umožnili pomocí stativových dalekohledů nahlédnout do hnízda sokolů stěhovavých. V polovině září jsme zase uspořádali tradiční noční výpravu za troubícími jeleny. Z obou těchto akcí si návštěvníci odnesli jedinečný zážitek, kterému se nevyrovná ani pozorování těch nejexotičtějších zvířat v zoologických zahradách. **Richard Nagel**

Seminář Minulosti Českého Švýcarska

Již po jedenácté uspořádala Správa Národního parku České Švýcarsko ve spolupráci se Státním okresním archivem Děčín ve čtvrtek 6. října 2016 seminář **Minulosti Českého Švýcarska**. Zájemci z řad veřejnosti a odborníků mohli vyslechnout příspěvky o výsledcích archeologických výzkumů či vyhodnocení povrchových sběrů (Jiří Svoboda: Mezolit v Č. Švýcarsku, Vladimír Peša: Nejstarší keramika z hradu Falkenštejn, Natalie Belisová: Roztoulané kachle), stavebních průzkumů (Ivan Peřina: Převís Kůlna ve Všemilech, k průzkumu renesančního domu ve skále) i z terénní dokumentace (Pavel Randák: Hladové kameny). Následující den proběhla exkurze pod vedením Václava Sojky. Seminář s exkurzí se stal již tradiční platformou pro výměnu znalostí a zkušeností jak pro odborníky, tak i veřejnost. Z každého setkání bývá v následujícím roce vydán sborník příspěvků. **Natalie Belisová**

Nové turistické trasy v národním parku

Od letošního roku mohou návštěvníci národního parku využít několik nově prozračených turistických tras. Jsou určeny pěším turistům a rozšiřují možnosti tvorby kratších výletních okruhů především v okrajových částech národního parku v okolí Kyjova a Jetřichovic.

Návštěvníci Jetřichovic mají možnost využít novou modře značenou trasu začínající u Knyovy kaple pod Kolištěm. Trasa vede zpočátku po hranici národního parku po bývalé kupecké cestě zvané Česká silnice a umožňuje, v kombinaci s červenou trasou, absolvování příjemného okružního výletu přes známé jetřichovické vyhlídky. Nabídku kratších vycházek v malebném okolí obce navíc od letošního roku doplňují také nové místní okruhy, které návštěvníky zavedou např. k Čedičovému vrchu, k rybníku Pavlínka či na tzv. Kostelní stezku.

V souvislosti s prozračením zmíněné nové mod-

ré trasy a jejímu napojení na stávající modrou značku došlo také ke změně barevného značení v okolí Dolského mlýna. Původní modře značená trasa byla v úseku mezi Dolským mlýnem, Srbskou Kamenicí a napojením na novou modrou přeznačena na zelenou. Mezi Dolským mlýnem a tzv. Královským smrskem došlo navíc k přeložce žlutě značené trasy, která původně vedla podél toku Kamenice (zčásti po atraktivních stupech zatesaných do skály přímo nad řekou). Trasa vede nově souběžně s cyklotrasou č. 3076 kolem tzv. Orkouhlíku. Původní cesta musela být uzavřena (minimálně na ně-

kolik let) z důvodu přetrvávajícího rizika řícení kamenů a pádu stromů po loňském požáru. Nově prozračené trasy se postupně objevují také v oblasti Kyjovského údolí. Konkrétně již byla prozračená odbočka z červeně značené údolní trasy k zajímavému skalnímu útvaru zvanému Klenotnice. V nejbližší době vznikne také nová žlutě značená trasa propojující Kyjovské údolí, Kyjovskou přehradu a stávající zeleně značenou trasu na tzv. Staré doubické cestě. Především zimním návštěvníkům pak jistě udělá radost nový modře značený místní okruh propojující údolí Vlčího potoka se stávající zeleně značenou cestou mezi Brtníky a odbočkou k Turistickému mostu. Tento okruh totiž přehledně propojí nejvýznamnější lokality, kde se v zimě za příhodných podmínek tvoří proslulé Brtnické ledopády. Okruh bude navíc doplněn informačními panely s přehlednou mapou a během zimní sezóny také odbočkami k jednotlivým ledopádům.

Závěrem je třeba poděkovat všem subjektům, které se na prozračení nových tras podílely, konkrétně Klubu českých turistů, městu Krásná Lípa, obci Jetřichovice a obecně prospěšné společnosti České Švýcarsko. Společně věříme, že nové trasy budou hojně využívat nejen sezónní návštěvníci národního parku, ale také místní obyvatelé. **Richard Nagel**

území. V letošním roce správy chráněných území v Českosaském Švýcarsku (správy NP a AOPK ČR) spolu s Centrem národního parku Saské Švýcarsko hostily ve dnech 7. - 9. června 2016 toto setkání v malebném lázeňském městečku Bad Schandau. Po přivítání starostou města (Thomas Kunack) a řediteli/vedoucími správ obou NP, resp. CHKO (Pavel Benda, Dietrich Butter, Petr Kříž), konferenci slavnostně zahájili zástupci českého a saského ministerstva životního prostředí (Vladimír Dolejší, Hartmut Schwarze) a zástupce Federace Europarc (Paulo Castro). Je již dobrým zvykem, že setkání se stále ve větší míře účastní nejen zaměstnanci evropských přeshraničních chráněných území, ale i potenciální zájemci o program Transboundary parks a zvaní hosté, takže na letošním setkání participovalo až 80 účastníků ze 13 zemí z Evropy, včetně jednoho účastníka z Peru.

>

Nový přístřešek v Zadní Doubici

Nový přístřešek v Zadní Doubici slouží návštěvníkům od června letošního roku. Foto: T. Salov

Nový turistický přístřešek v Zadní Doubici v blízkosti hraničního mostku slouží návštěvníkům od července. Vznikl na místě dřívější

dřevěné chatky zřízené pro účely pohraniční stráže, která pak přešla do majetku obce Doubice a značnou dobu hledala vhodné využití. Nakonec již neplnila žádnou užitečnou funkci a obec chatku odstranila.

Nový přístřešek při cyklotrase č. 3031 a pěších turistických trasách spojujících Krásnou Lípou či Doubici s německým Hinterhermsdorfem poskytuje návštěvníkům národního parku možnost odpočinku, za nepříznivého počasí pak alespoň chvilkový úkryt. Jeho instalace umožnila také snížení počet informačních tabulí v bezprostředním okolí, už tak zatíženého povinným značením průběhu státních hranic.

Tomáš Salov

Dny řemesel v Českém Švýcarsku

Týden před začátkem školních prázdnin ožila na čtyři dny louka u Dolského můstku blízko Jetřichovic: Správa národního parku České Švýcarsko uspořádala již pátý ročník **Dnů řemesel**. V tomto roce sice chyběl tradiční „tahák“ programu, milíř na dřevěné uhlí, ale i tak nepřišli návštěvníci zkrátka. Lesní řemesla zde přibližovala výroba dehtu v drobné peci a na smolném kameni, výroba smoly a kolomazi. Příchozí si mohli dále prohlédnout a vyzkoušet um kameníků (p. Tomáš Krčmář), šindelářů (p. Eduard Tržil), kovářů (Bc. Jan Lokajček), výrobců vinutých perlí (ing. Dana Věbová), dráteníků (mgr. Petra Červinková, Bc. Eva Dobnerová) i hrnčírů (mgr. Martin Volf). V keramické peci byly vypáleny připravené kopie kachlů, nalezených v Českém

Švýcarsku; nejzdařilejší letošní výrobky byly uskladněny k dosušení a vypálí se v příštím roce. Na louce předvedl svou zručnost řezbář a malíř (p. Ivo Švejnoha). Velké pozornosti se jako vždy těšila polní chlebová pec, u níž se tentokrát vystřídaly dvě pekařky (p. Hana Michálková a p. Miroslava Tržilová). Pod jejich vedením si - leckdy poprvé - mohli ozkoušet staré recepty a finesy dobrovolné kuchtičky. Atmosféru mladého léta podkreslily i koncerty. Správa národního parku děkuje všem organizacím, které jí s akcí pomohly: Archeologickému ústavu památkové péče Severozápadních Čech, Akademii věd ČR, Národnímu muzeu v Praze i Českému Švýcarsku o.p.s. a doufá, že všichni návštěvníci si letošní Dny řemesel užili.

Natalie Belisová

Návštěvnost NPČŠ bude letos rekordní

Předběžné údaje z automatických sčítačů návštěvnosti naznačují, že rok 2016 bude z hlediska návštěvnosti rekordní. Čilý zájem o výletní cíle v národním parku byl patrný během celé letní sezóny, kdy zdejší obce byly doslova přeplněné automobily. Průběžné měření z poloviny října tušení návštěvnických rekordů potvrzuje.

Tomáš Salov

Vývoj návštěvnosti vybraných, hojně frekventovaných turistických cílů v NP České Švýcarsko. >

Datum	Tři prameny	Edmundova soutěska	Jetřichovice – Ozdravovna
2008	130 013	96 762	48 722
2009	153 019	140 348	45 598
2010	93 810	89 742	40 325
2011	115 461	134 199	49 917
2012	115 215	167 177	50 551
2013	108 872	136 208	44 798
2014	148 672	173 406	33 677
2015	155 352	183 732	45 724
2016	172 146	190 957	61 219 *)

Konference TransParcNet 2016 v Českosaském Švýcarsku

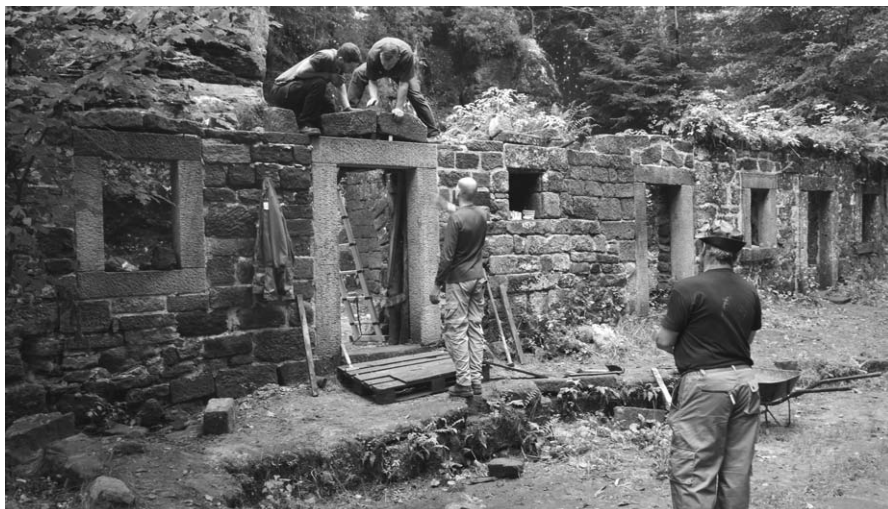
Účastníci konference TransParcNet 2016 v NP Saské Švýcarsko. Foto Pavel Bečka.

Pod zkratkou TransParcNet se skrývá sdružení přeshraničních velkoplošných chráněných území (parků), které jsou certifikovány v rám-

ci programu Federace Europarc „Transboundary Parks – Following Nature's Design“. Program Transboundary Parks v současné době sdružuje 23 chráněných území ve 13 evropských zemích: od norskorošských chráněných území u Barentsova moře až po slovinsko-italské Alpy na jihu. Česká republika je výjimečným tím, že všechny naše čtyři národní parky jsou společně se svými přeshraničními protějšky v tomto systému certifikovány, navíc v případě Českosaského Švýcarska jsou zahrnuty nejen oba národní parky, ale i obě chráněné krajinné oblasti po obou stranách státní hranice.

Zástupci těchto přeshraničních parků se každoročně setkávají v některém z certifikovaných

Péče o kulturní areály v Českém Švýcarsku

Zdění roznášecího oblouku nad vchodem do stáje u Dolského mlýna.

V roce 2016 pokračovaly práce na konzervování a zpřístupňování (post)kulturních areálů na území národního parku. Ve spolupráci se Spolkem Dolský mlýn, dobrovolníky z řad veřejnosti, studenty i organizacemi proběhlo na Dolském mlýně šest brigád, jichž se zúčastnilo 116 osob, v Zadních Jetřichovicích byly uspořádány tři brigády, na které přišlo 25 osob.

Díky pomoci brigádníků se podařilo odstranit z krajiny dva kontejnery suti a na deset pytlů odpadků (především střešní lepenky). Na Dolském mlýně se pokračovalo v konzervaci zdí stáje i mlýna a podařilo se podhalit prostor za stájí se základy zaniklé stodoly. I v Zadních Jetřichovicích se letos rozeběhly konzervační práce – spárování a prozdívání stěn hostinské stáje.

Natalie Belisová

S návratem lososů pomáhají firemní dárci i veřejnost

Také letos pokračovalo vypouštění lososů do říčky Kamenice. Na jaře, kdy se do vypouštění zapojily děti z krásnolipské základní školy, vyplulo z jejich akvaristických sítěk trochu netradičně 600 ročních lososů. Na podzim

se pak adoptivní rodiče, ale také zástupci firem, které návrat lososů rovněž podporují, podíleli na vypuštění 15 tisíc „půlroček“, tedy lososů o velikosti 8 až 10 centimetrů. Lososům přejeme šťastnou cestu a doufáme v jejich návrat do našich vod. Adoptivním rodičům i firemním dárcům děkujeme za podporu projektu.

Tomáš Salov

Za poskytnutí finančního daru děkujeme firmám i všem dalším dárcům a adoptivním rodičům.

Jan Heran – 2H	20 000,- Kč
Fjord Bohemia s.r.o.	20 000,- Kč

Vandalství

Za dobu existence NPČŠ byly důvodem občasněho vandalství lidská hloupost, sběratelská vášeň nebo i nesouhlas s dodržováním pravidel pobytu v NP. Koncem roku 2015 zaznamenali strážci v okolí Jetřichovic a Růžové první z celé řady projevů cíleného poškozování turistického vybavení NP a drobných památek v krajině. Ničeny jsou nejen rozcestníky, informační panely, ale i lávky. Řádění neunikly ani kříže na Růžáku a u Dolského mlýna. Oddělení stráže přírody se ve spolupráci s dalšími zaměstnanci Správy NP stará o údržbu turistických stezek, značení a dalšího vybavení na území NP. Opravy projevů různých vandalů jsou zátěží nejen pro strážce a rozpočet NP, ale především pro návštěvníky a lidi, kteří této krajině věnují svůj volný čas a energii. Doufejme tedy, že se v hlavách vandalů rozsvítí, nebo že se časem naplní přísloví: „Padne kosa na kámen“.

Pavel Svoboda

Poškozený kříž u Dolského mlýna

Přestupky

Během jara a léta se oddělení stráže přírody soustředilo na oblasti 1. zón NP a dočasně chráněné plochy s hnízdišti zvláště chráněných druhů ptáků. Porušování zákazu vstupu do 1. zóny mimo značené turistické stezky bylo spolu s porušování zákazu vjezdu vozidlem na území NP nejčastěji sankcionovaným přestupkem. Oproti minulosti může strážce udělit na místě pokutu až do výše 5 000 Kč. Dne 26. 3. 2016 udělili strážci za asistence Policie ČR blokové pokuty 15 osobám za vstup do dočasně chráněné plochy hnízdiště sokola stěhovavého v rekordní výši 37 500 Kč.

Pavel Svoboda